

Uvodnik

Jedna od temeljnih zadaća časopisa od njegova osnutka je i razvoj hrvatskoga stručnog nazivlja. Na tom su području članovi *Društva za plastiku i gumu* stalno prisutni i aktivni. O tome, uz ostalo, svjedoči i već objavljeni trojezični rječnik polimerstva koji su izradili Ranka i Igor Čatić, a koji je velik doprinos tom području. Veseli nas što u ovom broju donosimo izvrstan pregledni rad o primjeni terminoloških načela na sinonimne tehničke nazive koji pokazuje kako nije pod svaku cijenu potrebno već prihvaćene strane nazive mijenjati, ali bi, pri stvaranju novih, domaće nazivlje svakako trebalo imati prednost. U još uvijek nepotpuno riješenom postupku stvaranja nekih naziva, osobito kada je riječ o pridjevima kao što je npr. prijedor je li *molekulni*, *molekulski* ili *molekularni*, takvi su tekstovi od velike pomoći.

Da bi znanstveni ili stručni radovi mogli biti objavljeni, bilo je uobičajeno da prođu recenziju, dakle da ih pregledaju neki od stručnjaka za to područje, daju sugestije ili upozore na eventualne pogreške ili pak odbace tekst kao nepotpun, nevjerodostojan. Sve je teže naći dobrog recenzenta jer su pojedina područja toliko specifična, a neka pak toliko nova da pregled takvog rada zahtijeva velik angažman. Pa tako uz zanimljive kategorizirane radove donosimo i tekst koji se odnosi upravo na problem recenziranja i objavljivanja radova, koji su svuda u svijetu uvjet za napredovanje. Kako se snaći u poplavi časopisa, je li bolje klasično recenziranje ili recenziranje nakon objave? Možda je nedovoljno poznato da se danas znanstveno izdavaštvo smatra jednom od najprofitabilnijih, iako zastarjelih tehnologija u povijesti (ali to vrijedi samo za vrhunske etablirane časopise). Poznata izdavačka kuća *Elsevier* imala je u 2013. veći profit od *Applea*. Mnoga svjetski poznata sveučilišta već teško plaćaju godišnje pretplate za časopise.

Periodično, ali sve češće, javljaju se glasovi o potrebi zabrane jednokratnih plastičnih vrećica. Ovaj put je *Europska komisija* donijela *Direktivu o ograničavanju potrošnje tankih vrećica* u EU, odnosno smanjenju za 80 % u odnosu prema 2010. godini. No da bi stupila na snagu, treba je prihvatiti i *Europski parlament*.

O tome će se s *Parlamentom* još pregovarati. Realno je očekivati da će se brzo dogovoriti jer je *Parlament* već pozitivno glasovao o prijedlogu i poslao ga *Komisiji* na usuglašavanje. Što i ne začuđuje kada se zna da u većini europskih zemalja više i nema proizvodnje takvih vrećica. Ali kod nas bi i takva zabrana dovela do zatvaranja mnogih malih i srednjih pogona, a time i do gubitka radnih mjesta. Zbog toga su se proizvođači plastičnih vrećica, *Društvo za plastiku i gumu* i *Udruženje za plastiku i gumu Hrvatske gospodarske komore* dobro pripremili i uspjeli u tome da *Ministarstvo gospodarstva*, *Ministarstvo vanjskih i europskih poslova* i *Ministarstvo zaštite okoliša* prihvate argumente struke i znanosti.

Plastika je dokazano *zeleni materijal*, ali stalno se mora voditi bitka kako bi se dokazala neutemeljenost čestih napada, uglavnom različitih neprofitnih udruga i aktivista. Tako je tek protekle, dakle 2014. godine u SAD-u zaustavljena kampanja protiv PVC-a i ftalata koju su zdušno vodili *zeleni* aktivisti, srećom, bez uspjeha. Usprkos svim napadima proizvodnja i primjena poli(vinil-klorida), PVC-a, u svijetu trajno raste. Još je osamdesetih godina prošlog stoljeća zbog stalnih napada provedeno detaljno istraživanje PVC-a u Europi te je on danas jedan od najbolje istraženih i najsigurnijih polimernih materijala. Baš zbog stalnih napada jedna od tema sljedećega *Američkog međunarodnog plastičarskog sajma, NPE 2015*, na Floridi bit će velika zastupljenost plastike, prije svega upravo poli(vinil-klorida) u medicini, pod naslovom *Vinil spašava život* (pod vinilom se misli na PVC). Cilj je pokazati u kolikoj je mjeri plastika važna i potrebna za odgovarajuću zdravstvenu zaštitu. Uz već svima poznate vrećice za krvnu plazmu, cjevčice i niz dijelova za medicinske uređaje, PVC je glavna komponenta prijenosnih medicinskih izolacijskih jedinica, zaštitnih pokrova, podova, važnih u borbi protiv infektivnih bolesti i potencijalnih pandemija kao što su ebola, ASAES i groznica *Loss*. Samo u SAD-u proizvodnja plastike donosi više od 380 milijardi USD, zapošljava 900 000 osoba u 15 940 pogona diljem zemlje. A koliko još ima radnih mjesta u zemljama u kojima je

plastičarska industrija u ekspanziji, poput Kine, Indije i Brazila!?

I u Hrvatskoj su česti potpuno neargumentirani i neutemeljeni napadi na plastiku. Tako je nedavno internetom opet kružio tekst kako nas plastika truje, uz čitav niz netočnih navoda. Kao da nikoga ne zanima istinitost podataka. Jedna od čestih komponenata u plastici (sastavni dio polikarbonata) koja se navodi kao glavni uzrok trovanja je bisfenol A, BPA. *Europska direkcija za sigurnost hrane* (e. *European Food Safety Authority*) zaključila je nakon iscrpnih provjera podataka kako nema zdravstvenog rizika za korisnike bilo koje dobne skupine izlaganjem bisfenolu A, odnosno plastici koja ga sadržava, jer su dopuštene granice još snižene, znatno ispod sigurnosne granice TDI (e. *tolerable daily intake*, TDI), te su 4 do 15 puta niže negoli je utvrđeno prijašnjim ispitivanjima (razlike se odnose na dobne skupine).

Radi boljeg upoznavanja s mogućnostima primjene, prenosi se i dio plenarnog predavanja održanoga na prošlogodišnjem *ANTEC-u*, najvećoj američkoj, ali i svjetskoj plastičarskoj konferenciji. Održao ga je jedan od vodećih stručnjaka za razvoj, preradu i tržište polimera koji se uglavnom bavi trendovima na pojedinim područjima primjene, pod naslovom *Gledajući u 21. stoljeće, doba plastike*. Ilustrativno i za one koji se ne bave plastikom kao strukom.

Unatoč teškoćama s izlaženjem nastojimo sačuvati časopis jer nam, među ostalim, omogućuje promptno dobivanje upravo ovakvih informacija, važnih ne samo za užu akademsku zajednicu i struku nego i za svakodnevicu. Nastojimo uz tekstove i naše e-stranice s novostima proširiti informacije i održavanjem seminara za škole, kako bismo pomogli stvaranju realne slike o plastici, njezinim pozitivnim i negativnim stranama. Nitko ne niječe da plastika, kao i svi materijali, ima i negativnu stranu, ali je baš zato treba upoznati. U tome ćemo nastojati i dalje, nadamo se, uz vašu pomoć. Važne su nam vaše reakcije i mišljenja, a sada je to s našim stranicama i omogućeno.

Đurđica ŠPANIČEK